

הקו האדום של אספקת החשמל

פתרונות שר התשתיות למצוקת האנרגיה בישראל יעלו במחיר הכבד ביותר - בריאותנו

אופירה אילון

25/7/2008

כולם יודעים ששיא הביקוש לחשמל נגרם בישראל עקב השימוש במיזוג אוויר, בעיקר במגזר השירותים, התעשייה והעסקים. בשעות השיא (שעות הצהריים של חודשי הקיץ) ההספק למיזוג אוויר הינו כ-40% משיא הביקוש הכולל וכ-70% מצריכת החשמל של בניין משרדים אופייני. כולם גם יודעים שהביקושים למשאבי אנרגיה גדלים בעוד שההיצעים מתכלים ולפיכך יש צורך במציאת פתרונות מידיים.

לפיכך, פנה שר התשתיות, בנימין (פואד) בן אליעזר, לאחרונה למערכת הביטחון, הבריאות (בתי חולים וקופות חולים) ולמשטרה בתמריץ מפתה להפעיל בשעות שיא הביקוש לחשמל גנראטורים ולו רק בכדי להפחית בעומסים לצריכת החשמל בשעות הנ"ל. התמריץ שהוא מבטיח הוא 4 שקלים לכל קווט"ש שייחסך, פי 8 מעלות החשמל.

לכאורה מדובר בתמריץ אטרקטיבי ומפתה, אלא שלא בטוח שמדובר בתמריץ הגיוני. הגנראטורים, עליהם ממליץ שר התשתיות, מופעלים במרבית המקרים בדיזל או במזוט שהם דלקים מזהמים במיוחד. כך שהפעלת הגנראטורים האלה בבתי חולים אינה בדיוק הפתרון שישפר את בריאותם של החולים בפרט והציבור בכלל. מכאן שנשאלת השאלה כיצד בכל זאת ניתן להוביל חסכון באנרגיה מבלי לפגוע בבריאות הציבור ובסביבתו?

מסתבר שיש כמה דרכים להוביל חסכון בצריכת אנרגיה. כך למשל, חוק התכנון והבניה, אשר נחקק בראשית שנות השמונים מחייב בניינים בהתקנה של דודי שמש. אולם החוק אינו חל על בתי חולים, בסיסי צבא וגם לא על בתי סוהר. מן הראוי להרחיב את החוק גם למתקנים אלה. החוק כן כולל התקנת מערכות סולאריות לחימום מים בבתי מלון, בתי אבות ומוסדות חינוך אולם בעת מתן אישורי איכלוס, אלא שבד"כ תקנה זו אינה נאכפת.

די אם בתי החולים, בסיסי הצבא ובתי הסוהר היו מתקינים מערכות סולאריות וכבר היה נוצר חסכון בשימוש בחשמל. גם התעשייה, אינה ששה להתקין דודי שמש. לרוב התעשיות השונות מחממות מים ל-60-70 מעלות (טמפרטורה הנדרשת בתעשיית הטקסטיל, המזון והכימיה) בדוודים קונבנציונאליים, זוללי אנרגיה. הסיבה לכך פשוטה: עלות הדלק מוכרת בתעשייה ישירות כהוצאה מיידית, בעוד שהתקנה של דודי שמש מחושבת בהפחתה במס במשך 10 שנים. תחשיב כלכלי פשוט מלמד שכל בר דעת יעדיף בחלופה טובה יותר מבחינה כלכלית והיא הכרה מיידית במס. מהלך פשוט של רשות המיסים בצורה של הפחתה מואצת על השקעה סולארית יכולה לעודד את התעשייה להתקין מערכות סולאריות.

גם בעניין מיזוג האוויר ניתן לטפל ולהוביל חסכון: במגזר השירותים, העסקים והתעשייה פועלות כיום מערכות מיזוג אוויר בנות 20 ו-30 שנה, שיעילותן נחותה במידה ניכרת ממה שמאפשרת הטכנולוגיה המודרנית. עידוד המגזר העסקי והתעשייתי להחליף את מערכות מיזוג האוויר באמצעות

תמריצים כלכליים, עשוי לצמצם באופן ניכר את צריכת החשמל וכמובן- להפחית ביקוש בשעות השיא ולהפחית את זיהום הסביבה. בנוסף, קיימות בשוק מערכות לייעול צריכת החשמל במבנים (כבוי אוטומטי של מערכות, וויסות טמפרטורה ועוד). עידוד והפניית תמריצים כלכליים להתקנת מערכות כאלה (למרות שהחזר ההון על המערכות האלה הוא מהיר יחסית בגלל החיסכון הישיר בחשמל) יכול לסייע רבות בהפחתת צריכת החשמל בכלל ובשעות השיא בפרט.

והמלצה אחרונה: צמצום צריכת החשמל ע"י חינוך (שני ילדי החיילים מספרים כי תאורה דולקת 24 שעות ביממה בבסיסים בהם הם משרתים). למעט מספר יוזמות, אין כל חינוך ומאמצים לצמצם את צריכת החשמל.

מסקנה: חשיבה ארוכת טווח ויישום פתרונות מערכתיים היו יכולים לסייע בפתרון המשבר הצפוי במשק החשמל בקיץ 2008. אבל ממש כפי שהמים יורדים אל מתחת לקו האדום התחתון, תגיע מערכת החשמל לקו האדום העליון, והפתרונות המוצעים הם פתרונות אד-הוק, כיבוי שריפות ולא מניעתן. ובמקרה דנן - התמריצים אותם מתכנן שר התשתיות להעניק- הם פתרון לא נכון מבחינה סביבתית, ועל כך אנו עלולים עוד לשלם יותר, בעיקר בבריאותנו.

הכותבת עומדת בראש תחום סביבה ומרכזת פורום האנרגיה ב**מוסד שמואל נאמן**:
להורדת סיכומי פורום האנרגיה בנושאים שהועלו בטור זה [יש ללחוץ כאן](#).